

Natur og vandmiljø, Planter, Økonomi og ledelse

Case: Kan BNBO kombineres med naturtiltag?

Landbrugsarealer i boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), er typisk reguleret ved sprøjtefri og/eller gødningsfri dyrkning. Det giver landmanden udfordringer i forhold til planteproduktionen, men skaber muligheder for flere naturtiltag på bedriften.

Case

Brødrene Per og Ole Lyngby Pedersen har fået udpeget to BNBO'er på deres jord. Landmændene fra I/S Faurgård ved Odder er blandt de landmænd, som har fået udpeget BNBO'er på deres ejendom. I alt har Per og Ole fået udpeget to BNBO'er på hhv. 0,3 hektar og 9,3 hektar. Til dagligt driver de 4 ejendomme med 750 søer og produktion af smågrise og slagtesvin.

Foderet dyrker Per og Ole i samarbejde med deres bror Svend-Åge, de driver tilsammen 375 hektar i et maskinfællesskab. For Per og Ole har udpegning af de to BNBO'er på ejendommen fået den betydning, at fra 2023 må BNBO-arealerne ikke længere sprøjtes. Det betyder, at de skal til at tænke på alternative måder, at drive de BNBO-udpegede arealer på for fremtiden.

Hvilke konsekvenser kan BNBO-udpegninger have for

 arkdriften?

BNBO-områderne omkring drikkevandsboringerne er udpeget af Miljøministeriet for at beskytte grundvandet imod forurening. De endelige BNBO-udpegninger blev fastlagt i 2017, og restriktionerne er trådt i kraft i 2023. Når området er fastlagt, indtræder en rådighedsindskrænkning på arealet.

Det betyder, at det ikke længere er tilladt at anvende pesticider og i nogle tilfælde gødning på marken. Lodsejeren ydes fuld erstatning for den inddragede jord og som udgangspunkt bliver erstatningen fastsat i enighed mellem lodsejeren og kommunen.

Tidlig henvendelse til myndigheder gjorde processen nemmere

Da udpegningsgrundlaget var fastlagt, valgte Per og Ole selv at kontakte kommunen og Odder Vandværk for i samarbejde at finde en løsning. Det resulterede hurtigt i enighed om præmisser og kompensation, og allerede i maj 2022 var deklARATIONEN klar til underskrift.

Men så opstod der et uforudset problem. Det ene BNBO strakte sig ind over Fillerupvej, som dermed ikke kunne benyttes, når de omkringliggende marker skulle sprøjtes. Der må nemlig ikke være nogen former for kemi på et BNBO-areal, og der må heller ikke transporteres kemi igennem BNBO-arealet. Den eneste mulighed var derfor at søge en dispensation fra reglerne og begrænse BNBO'en til vejkanterne.

Per og Oles advokat og en repræsentant for vandværket søgte i fællesskab en dispensation og fik efter en lang sagsbehandlingstid endelig en godkendelse. Men det sløvede hele processen betydeligt og endte med at være en ganske afgørende detalje for, at aftalen kunne underskrives.

Naturtiltag på BNBO'erne som en integreret del af den fremtidige drift

Efter aftalen blev underskrevet skulle Per og Ole til at tænke over, hvordan de nye BNBO'er kunne anvendes i den daglige drift. Det ene af deres to BNBO'er på blot 0,3 hektar ligger som en stribe langs med et skovområde og har derfor ikke den store driftsmæssige betydning. De har af den årsag valgt at udså blomsterbrak på arealet. Det er en oplagt løsning, da blomsterne kan supplere nektar- og pollensøgende insekter, samt agere som en bufferzone og derved beskytte det ældre skovstykke mod pesticider og gødning.

Det andet BNBO på 9,3 hektar ligger derimod mere centralt på marken, og det giver udfordringer i forhold til den konventionelle drift på arealet. På det areal har de endnu ikke bestemt sig for, hvad der skal ske endnu. På nuværende tidspunkt er der ingen særlig naturværdi på arealet. Jorden er

næringsrig og det vil tage mange år at udpine jorden for at skabe en varieret og artsrig vegetation. Der er dog alligevel en række generelle anbefalinger, du kan benytte, hvis du ønsker at skabe nogle naturtiltag på din bedrift.

- **Braklægning:** BNBO'er kan anvendes til at opfylde det nye GLM8-krav om mindst 4 pct. ikke-produktive landskabselementer på omdriftarealer. Vælger du at udså blomsterbrak anbefales det at anvende frø fra danske plantearter.
- **Skovrejsning:** Skovrejsning kan være et virkemiddel til områder, hvor der ikke længere må bruges pesticider. Det pågældende område tilplantes med træer, som vokser op til skov. Skov kan give mere plads til natur og vildt og på den måde også give bedre jagtmuligheder.
- **Naturlig tilgroning:** Arealet henligger urørt med henblik på at lade buske og træer indvandre af sig selv. Over en lang periode vil arealet få karakter af skov.
- **Naturareal med afgræsning eller høslæt:** Omlægning til naturarealer, der plejes med græsning eller høslæt. Græsningstrykket vil for naturarealer være lavere end for arealer med fortsat produktionsformål. Græssende kvæg på naturarealer vil fremme levevilkårene for forskellige arter, da dyrene vil holde vegetationen nede og skabe variation på arealet.
- **Jagtfremmende tiltag (vildtremiser, beplantning og vandhuller):** Der er stor mulighed for at områder, der tages ud af drift og indrettes til vildtremise, kan understøtte en høj jagtværdi på arealerne. Ved at planlægge beplantning, placering af vandhuller mv. kan arealet opnå en stor værdi – enten som udlejningsjagt eller til egen jagt.

Fortsat muligheder i en profitbaseret drift af marken

Generelt peger Per og Oles overvejelser omkring fremtidens drift af BNBO-arealerne primært i retningen af en form for profit baseret ændring. I det tilfælde kan det være en barriere for at fremme flere naturtiltag i agerlandet, at de konkrete tiltag ikke er tilstrækkelige profitskabende. De nævner derfor også, at de synes det kunne være spændende at fortsætte med at dyrke arealet bare uden brug af pesticider.

De vil dog fortsætte med at holde alle døre åbne, da de også overvejer solceller og grønenergi med fokus på selvforsyning og miljøet. Derudover vil de ikke afvise, at braklægning eller måske i sidste ende skovrejsning vil være det, de vælger som den fremtidige drift på deres BNBO-udpegninger.

Emneord

[BNBO \(boringsnære beskyttelsesområder\)](#)

[Indsatser for insekter](#)

[Indsatser i skov](#)

Natur og vandmiljø

Tema: Grundvand

Her finder du viden om grundvands- og drikkevandsrelaterede emner. Du kan bl.a. finde viden om boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) og indsatsplaner. Eller om nitrat og pesticider i grundvand, glyphosat eller hvad du skal gøre i tilfælde af et uheld.

Publiceret: 07. december 2023

Opdateret: 07. december 2023

Vil du vide mere?

Emil Skole Læsø

Konsulent

SEGES Innovation P/S

emsh@seges.dk

+45 2026 4003

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES Innovation P/S Tlf. 8740 5000

Agro Food Park 15 Fax. 8740 5010

8200 Aarhus N

Email info@seges.dk